

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Dôstojný život pre všetkých: odstránenie chudoby a zabezpečenie trvalo udržateľnej budúcnosti pre celý svet“

COM(2013) 92 final

(2013/C 271/28)

Spravodajkyňa: **pani Evelyne PICHENOT**

Európska komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokumenty na tému

„Dôstojný život pre všetkých: odstránenie chudoby a zabezpečenie trvalo udržateľnej budúcnosti pre celý svet“

COM(2013) 92 final.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája 2013) prijal 103 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 *Spojiť v rámci programu po roku 2015 dva paralelné procesy týkajúce sa rozvojových cieľov tisícročia a cieľov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja*

1.1.1 **Ludstvo po prvýkrát vo svojej histórii** disponuje poznatkami, zdrojmi a technológiami na odstránenie chudoby na celosvetovej úrovni do roku 2030. Pre viac ako jednu miliardu jedincov, ktorí sú ešte stále obeť extrémnej chudoby, to predstavuje obrovskú nádej. Štáty budú tiež po prvýkrát zodpovedné za to, že do roku 2050 budú lepšie hospodáriť s prírodným kapitálom našej planéty, ktorý sa považuje za obmedzený zdroj, chrániť ho a deliť sa oň s budúcimi generáciami.

1.1.2 Hlavným cieľom rokovaní, ktoré sa začnú v septembri 2013 v rámci OSN, bude dohodnúť sa na celosvetovej definícii cieľov v oblasti udržateľného rozvoja, aby sa z dlhodobého hľadiska zladil boj proti chudobe s udržateľnou výrobou a spotrebou a zachovaním prírodných zdrojov. Tento proces musí byť inkluzívny a viesť k zblížovaniu cieľov, aby jeho súčasťou bolo začlenenie revízie rozvojových cieľov tisícročia, ktorá je naplánovaná na rok 2015. Aktéri občianskej spoločnosti, medzinárodných inštitúcií a členské štáty vyvíjajú už teraz v rámci OSN úsilie v súvislosti s prípravami a účasťou na týchto medzinárodných rokovaní. EHSV sa po prvýkrát zapojil do tejto diskusie počas konferencie Rio+20⁽¹⁾, aby prispel k definovaniu úlohy občianskej spoločnosti pri riešení týchto výziev. V tejto práci bude pokračovať až do roku 2015 prostredníctvom ďalších stanovísk⁽²⁾ a iniciatív.

1.1.3 Výbor súhlasí s úmyslom Komisie začať prostredníctvom svojho oznámenia s názvom „Dôstojný život pre

všetkých: odstránenie chudoby a zabezpečenie trvalo udržateľnej budúcnosti pre celý svet“ diskusiu na európskej úrovni o potrebe usilovať sa o dosiahnutie zblíženia procesu v rámci rozvojových cieľov tisícročia a procesu v rámci cieľov v oblasti udržateľného rozvoja a o väčšiu zodpovednosť štátov. Hoci možno uznať, že tisícročné rozvojové ciele priniesli pozitívne výsledky v oblasti sociálnych cieľov, na definícii environmentálnych cieľov a hospodárskych cieľov sa zatiaľ krajiny sveta nedohodli. Výbor si myslí, že **na nájdenie spravodlivých, jednoduchých a účinných riešení je nevyhnutné lepšie pochopiť uvedené tri rozmery udržateľného rozvoja.**

1.2 *Odporúčania na zabezpečenie konvergentného a inkluzívneho procesu*

1.2.1 Výbor sa domnieva, že v rámci prípravy spoločného postoja Európskej únie, ktorý má byť prezentovaný pred Valným zhromaždením OSN, predstavuje oznámenie Európskej komisie **významný príspevok k diskusii** prebiehajúcej v inštitúciách a členských štátoch. Výbor pozitívne hodnotí **spoločnú prácu** generálneho riaditeľstva pre životné prostredie a generálneho riaditeľstva DEVCO⁽³⁾, ktorá svedčí o koordinovanom postupe, do ktorého bola v rámci prípravy uvedeného oznámenia zapojená aj Európska služba pre vonkajšiu činnosť, pokiaľ ide o oblasť bezpečnosti. Oznámenie by však bolo prínosnejšie, ak by bola doňho lepšie začlenená obchodná politika a poľnohospodárska politika. Výbor osobitne oceňuje spoluprácu v rámci Európskej rady a nabáda ju na to, aby na zasadnutí rady pre zahraničné záležitosti, ktoré sa uskutočnili v máji/júni 2013, vypracovala **spoločný záverečný dokument.**

1.2.2 Výbor konštatuje, že voľba **jednotného a globálneho rámca**, ktorého ciele sa musia uplatňovať v každej krajine, si zasluhuje široký vnútorný konsenzus, aby mohol byť predložený ostatným partnerským krajinám medzinárodného

⁽¹⁾ Konferencia EHSV s názvom „Požadovať udržateľnosť, prevziať zodpovednosť! Občianska spoločnosť na ceste k Riu.“

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Rio+20: Bilancia a perspektívy“ (doplňujúce stanovisko), Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 64 – 67.

⁽³⁾ Rozvoj a spolupráca – EuropeAid.

spoločenstva a aby bolo možné dohodnúť sa na rovnakom zaobchádzaní najmä s najchudobnejšími krajinami a približne stovkou **krajín so stredne vysokými príjmami**, ku ktorým patria aj rýchlo sa rozvíjajúce krajiny, ktoré v súčasnosti zohrávajú rozhodujúcu úlohu v medzinárodných rokovaníach. Vzhľadom na zložitost' rokovaní výbor považuje postoj EÚ za **míľnik v tomto diplomatickom procese**, ktorý presahuje rámec rozlišovania medzi rozvinutými krajinami a rozvojovými krajinami v minulosti.

1.2.3 Výbor odporúča, aby EÚ presadzovala svoj postoj v rámci medzinárodných inštitúcií na základe **zblížovania rozvojových cieľov tisícročia s cieľmi v oblasti udržateľného rozvoja** aj prostredníctvom členských štátov OSN. Každá krajina bude musieť v spolupráci s občianskou spoločnosťou pripraviť **inkluzívnu národnú stratégiu rozvoja**, ktorá bude prihliadať na východiskovú situáciu krajiny a podieľať sa takto na dosahovaní spoločných cieľov v oblasti udržateľného rozvoja. Z hľadiska výboru to bude znamenať hodnotenie a sledovanie národných záväzkov uvedených v **celosvetovom registri** a súčasne potrebu zlepšiť štatistické ukazovatele, ktoré budú dopĺňať ukazovateľ HDP.

1.2.4 Európska únia má hodnoty, ďalšie výhody a schopnosť dospieť ku konsenzu, čo by jej malo umožniť, pokiaľ na to bude politická vôľa, aby sa rozhodným spôsobom angažovala v procese prechodu na udržateľný rozvoj a zapojila do neho svojich medzinárodných partnerov. Európska únia je naďalej **vzorom**. V prílohe tohto veľmi dôležitého oznámenia sa podrobnejšie uvádzajú konkrétne záväzky v oblasti environmentálnej politiky, dodržiavania ľudských práv, interných transferov v prospech územnej súdržnosti alebo prerozdelenia v oblasti sociálnej ochrany. Príloha poskytuje rámec pre sledovanie záväzkov prijatých EÚ a medzinárodným spoločenstvom na konferencii Rio+20.

1.2.5 Ciele v oblasti udržateľného rozvoja sa chápu ako univerzálne ciele a budú sa musieť realizovať prostredníctvom politických opatrení EÚ a národných programov reforiem jednotlivých členských štátov. Výbor odporúča, aby sa na toto hľadisko prihliadalo pri príprave **strednodobej revízie stratégie Európa 2020, v súlade so sledovaním záväzkov z konferencie Rio+20**. Ekologizácia európskeho semestra by mala priniesť nový impulz⁽⁴⁾. Podľa výboru to znamená zlúčenie stratégie Európa 2020 so **stratégiou trvalo udržateľného rozvoja** a zohľadnenie **sociálnej únie**⁽⁵⁾ úzko spojenej s Európskou hospodárskou a menovou úniou.

1.2.6 Pre nové ciele udržateľného rozvoja je charakteristické, že sú koncipované tak, aby boli univerzálne, vzťahovali sa na

všetky krajiny a zohľadňovali obmedzenú kapacitu planéty. So zreteľom na obmedzené možnosti pôdy, zdrojov sladkej vody, lesov a mnohých ďalších prírodných zdrojov na celom svete, ciele udržateľného rozvoja musia zahŕňať ciele pre efektívnejšie využitie a spravodlivejšie spoločné používanie týchto zdrojov. Podobne sa musia v rámci cieľov udržateľného rozvoja stanoviť ciele pre znižovanie záťaže emisií skleníkových plynov a ďalších foriem znečisťovania, ktoré budú založené na rovnosti. Takéto ciele by mali stanoviť množstvo a časové plány pre dlhodobu dohodnutý globálny cieľ prechodu na udržateľnejšie spôsoby výroby a spotreby. Ak sa nedosiahne tento prechod na udržateľnejšie globálne hospodárstvo na celosvetovej úrovni, môže dôjsť k tomu, že nebude možné dosiahnuť také rozvojové ciele pre rozvojové krajiny, ako sú rozvojové ciele tisícročia, vzhľadom na to, že pokrok v dosahovaní niektorých tradičných rozvojových cieľov je v súčasnosti často ohrozený v dôsledku narastajúcich celosvetových problémov týkajúcich sa vyčerpania zdrojov, zmeny klímy a iných foriem znečistenia.

1.2.7 Vyspelé a rozvíjajúce sa krajiny majú najväčší podiel na narastajúcich problémoch spojených s nadmernou spotrebou, plytvaním prírodnými zdrojmi a ich vyčerpaním a so znečistením. Ciele udržateľného rozvoja týkajúce sa udržateľnejších spôsobov spotreby a výroby budú preto pre ne osobitne dôležité a mali by stanoviť prísne a ambiciózne ciele týkajúce sa dosahovania lepších výsledkov počas nasledujúcich 15 rokov. Európska únia hrala v tejto oblasti vždy aktívnu úlohu a mala by prevziať vedúcu úlohu pri určovaní primeraných cieľov udržateľného rozvoja pre vyspelý svet.

1.3 Odporúčania na zabezpečenie participatívneho procesu otvoreného občianskym spoločnosťam

1.3.1 Výbor pripomína, že všetky spomínané stanoviská tvoria **jadro** odporúčaní týkajúcich sa **úloh občianskej spoločnosti v dobrej správe vecí verejných** a presadzuje sa v nich prechod na nový hospodársky model, ochrana najchudobnejším a najzraniteľnejším skupinám, pomoc pracovníkom v súvislosti s transformáciami a zohľadnenie boja proti globálnemu otepľovaniu a obmedzené zdroje našej planéty. Výbor sa ďalej domnieva, že nezávislá a silná občianska spoločnosť a **právny systém**, ktorý je garantom jej nezávislosti, tvoria spoločný základ demokracie, právneho štátu a prispievajú k stabilite nevyhnutnej pre investície a udržateľný rast⁽⁶⁾.

1.3.2 Výbor vyzýva Komisiu, ale tiež členské štáty, aby zapojili **občiansku spoločnosť do celého procesu** prípravy a následne realizácie a sledovania, najmä pokiaľ ide o ciele v oblasti udržateľného rozvoja, kde je účasť občianskej spoločnosti stále nedostatočná. V roku 2013 a 2014 by k tomu mali prispieť diskusie na národnej úrovni, a to i v rámci hospodárskych, sociálnych a environmentálnych rád a/alebo v rámci rád

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Ekologické hospodárstvo – podpora trvalo udržateľného rozvoja v Európe“, 2013 (Pozri stranu 18 tohto úradného vestníka).

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému sociálneho rozmeru Európskej hospodárskej a menovej únie, (Pozri stranu 1 tohto úradného vestníka).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Na ceste ku komplexnej európskej medzinárodnej investičnej politike“, spravodajca: Jonathan Peel, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 150 – 154.

pre trvalo udržateľný rozvoj, do ktorých by mali byť zapojené všetky zložky občianskej spoločnosti, a tiež diskusie organizované s občianskou spoločnosťou EÚ a partnerských krajín. Tieto práce budú súčasťou prípravy **Európskeho roka spolupráce a udržateľného rozvoja 2015**, ktorého cieľom bude vybudovať spoločnú víziu budúceho sveta a znovu presvedčiť občanov o význame vonkajšej činnosti EÚ (?). V súvislosti s európskym rokom výbor vyzýva Európsku komisiu, aby zhromaždila dostatočné zdroje na zabezpečenie aktívneho angažovania sa občianskej spoločnosti, na prednostné podporovanie súčasných iniciatív realizovaných partnermi tohto európskeho roka a na podporovanie hĺbkových diskusií na témy, ktorým sa venuje toto stanovisko EHSV.

1.3.3 Úlohou občianskej spoločnosti je presadzovať medzi domácimi politikmi a medzinárodnými diplomatmi iný hospodársky model s cieľom oddeliť rovinu hospodárskych činností od činností spojených s ľudským rozvojom a vplyvom na životné prostredie. Výbor odporúča, aby sa najmä počas tematickeho roka 2015 vymieňali poznatky a skúsenosti s ďalšími občianskymi spoločnosťami partnerských krajín a regiónov. Ide o oblasť, s ktorou má EHSV bohaté skúsenosti.

1.3.4 Výbor vyzýva organizácie občianskej spoločnosti, aby sa zúčastnili na medzinárodných konzultáciách a využili výsledky medzinárodných, národných a tematických konzultácií, a to najmä konzultácie, ktorá v súčasnosti prebieha v rámci Rozvojového programu OSN a Programu OSN pre životné prostredie na tému environmentálnej udržateľnosti a ktorá je dostupná na internetovej stránke www.worldwewant2015.org/sustainability

1.3.5 Výbor odporúča, aby sa program po roku 2015 systematickejšie opieral o **posúdenia vplyvu**, monitorovania uskuutočnené najmä v spolupráci s organizáciami občianskej spoločnosti (napr. v oblasti ľudských práv, ekosystémov alebo pracovných podmienok). **Začlenenie sociálneho dialógu medzi sociálnych partnerov**, jeden z ukazovateľov dodržiavania ľudských práv na pracovisku, je základným nástrojom realizácie, sledovania a hodnotenia rozvojových cieľov tisícročia a cieľov v oblasti udržateľného rozvoja.

1.3.6 Občianska spoločnosť bude zohrávať zásadnú úlohu pri **plánovaní, sledovaní a hodnotení**. Európska občianska spoločnosť bude musieť disponovať náležitými informáciami, aby mohla konať prostredníctvom mechanizmov dohľadu nad vnútorným súladom európskych politík v oblasti rozvoja, čo je zásada zakotvená v Lisabonskej zmluve. Výbor odporúča zapojiť občiansku spoločnosť do výberu ukazovateľov, ktoré budú dopĺňať ukazovateľa HDP, do boja proti korupcii, rokovaniu o mierovom procese a prípravy národných strategických plánov

(?) *Beyond 2015* je medzinárodná platforma združení pôsobiacich v oblasti rozvoja, ktorá vedie kampaň na zvyšovanie povedomia o významných otázkach tejto debaty a ktorá zbiera príspevky na svojej stránke www.beyond2015.org/

a navrhuje podporovať sociálne inovácie, ktoré vznikajú z pragmatických dôvodov.

1.3.7 V záujme posilnenia vedúceho postavenia EÚ v procese prechodu na iný hospodársky model výbor odporúča vytvoriť **konzultačné fórum viacerých strán** (8), ktoré bude venované presadzovaniu udržateľnej výroby a spotreby v rámci EÚ. Pre každý sektor je nevyhnutné stanoviť medzistupne vyjednaného prechodu spolu so sprievodnými opatreniami určenými príslušným sektorom, podnikom, regiónom a pracovníkom.

1.3.8 Výbor odporúča, aby sa v rámci implementácie tohto programu uplatnil prístup založený na posilnených partnerstvách medzi aktérmi, napr. v oblasti rodovej rovnosti. Mohla by sa podporovať spolupráca, ktorej základom budú **dobrovoľné zmluvy alebo dobrovoľné partnerstvá medzi aktérmi obsahujúce ciele** záväzné pre všetky územné úrovne. Išlo by napr. o iniciatívy navrhnuté v spolupráci medzi súkromnými aktérmi, verejnými aktérmi alebo združeniami, ktorí by sa spoločne zaviazali dosiahnuť konkrétne ciele v určitej územnej alebo mestskej oblasti. Tieto inovatívne prístupy sa zdajú byť nevyhnutné na to, aby sa zohľadnil **viacrozmerný aspekt chudoby**. Zmluvné vzťahy by boli tiež prospešné spolupráci medzi krajinami juhu, ktoré dostávajú finančnú pomoc od severu.

1.4 Odporúčania týkajúce sa perspektív programu po roku 2015

1.4.1 Program po roku 2015 predstavuje zmenu modelu, ktorý prekračuje rámec pomoci a medzinárodnej spolupráce. Musí sa chápať ako proces, ktorý zaväzuje všetky krajiny k prechodu na **inkluzívny a ekologický hospodársky model**, to znamená k zmene vývoja smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu. Výbor súhlasí s analýzou oznámenia, podľa ktorej „je nevyhnutné, aby sme smerovali k inkluzívnemu ekologickému hospodárstvu prostredníctvom trvalo udržateľných modelov spotreby a výroby a efektívneho využívania zdrojov, a najmä nízkoeemisných energetických systémov.“

1.4.2 **Súlad finančnej politiky, hospodárskej politiky a politiky v oblasti prístahovalectva**. Okrem hospodárskych aspektov je nevyhnutné, aby sa koordinovaným spôsobom vykonávali ďalšie politiky, ktoré majú zásadný vplyv na zmenu vývoja smerom k udržateľnému rozvoju. Ide napríklad o zdaňovanie emisií CO₂ a všetky opatrenia na podporu zmierňovania klimatických zmien, súbor nástrojov na podporu dočasnej alebo okružnej migrácie z chudobných krajín, prísnu kontrolu predaja zbraní do rozvojových krajín a finančnú reguláciu na obmedzenie prania špinavých peňazí a zastavenie daňových únikov.

(8) Prieskumné stanovisko EHSV na tému „Podpora udržateľnej výroby a spotreby v EÚ“, spravodajkyňa: An Le Nouail Marlière, Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 6 – 10.

1.4.3 Definícia cieľov v oblasti udržateľného rozvoja musí zohľadniť **napätie** medzi otázkami individuálneho a kolektívneho rozvoja a otázkami zachovania environmentálnej rovnováhy našej planéty. Vyriešiť toto napätie a nájsť rovnováhu medzi tromi rozmermi udržateľného rozvoja predpokladá podľa výboru zachovanie **celosvetových verejných statkov** spravovaných medzinárodným spoločenstvom, ktoré tvoria zvrchované štáty. Ide o veľkú výzvu, pred ktorou stojí budúci program.

1.4.4 Problematika celosvetových verejných statkov označená za jednu z **hlavných výziev** po roku 2015 si vyžaduje **väčšiu koordináciu medzi medzinárodnými inštitúciami** a svetovými politikami. Európska únia musí v tomto smere zaujať svoje miesto. EHSV vo viacerých svojich stanoviskách začal úvahy o odpovediach súvisiacich s otázkou svetových verejných statkov, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť potravín⁽⁹⁾, základnú sociálnu ochranu alebo viacstrannú reguláciu obchodu a investície, podnebie alebo biodiverzitu.

1.4.5 Výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že oznámenie „**Dôstojný život pre všetkých**“ sa o tejto problematike takmer vôbec nezmiňuje a domnieva sa, že budúce oznámenie na tému finančných zdrojov, ktoré má byť uverejnené v polovici roka 2013, sa musí zaoberať aj touto problematikou, aby súčasťou jej riešenia boli **primerané finančné zdroje**. Pomoc štátu určená na rozvoj musí byť i naďalej venovaná boju proti chudobe. V konzultáciách týkajúcich sa európskej dane z finančných transakcií, ktorá bude zavedená v roku 2013, by sa mal dať veľký priestor názorom medzinárodného spoločenstva.

1.4.6 Očakávaná medzinárodná dohoda týkajúca sa definície cieľov v oblasti udržateľného rozvoja nesmie v žiadnom prípade slúžiť ako zámerka na oddialenie alebo zmiernenie záväzkov finančnej pomoci zo strany rozvinutých krajín. Výbor je hlboko znepokojený možným prerušením poskytovania rozvojovej pomoci v prípade, že dohoda nebude sfinalizovaná v roku 2015. Aby sme sa vyhli tomuto riziku, odporúča, aby **revidované rozvojové ciele tisícročia** bezpodmienečne sprevádzali dostatočné finančné prostriedky do uplynutia tohto termínu⁽¹⁰⁾. Výbor apeluje na Európsku úniu a členské štáty, aby aj v tejto zložitej rozpočtovej situácii dodržali svoje záväzky a urobili všetko potrebné na dosiahnutie **priemeru 0,7 %**, keď sa začne táto nová fáza.

1.4.7 Ciele tisícročia si vyžadujú aktualizáciu a prispôbenie sa novým výzvam 21. storočia, ktoré budú vychádzať z bilancie a získaných skúseností. Podľa EHSV by už teraz mali pribudnúť

aspoň tri témy, a to **univerzálny prístup k energii**⁽¹¹⁾, **právo na výživu a vodu a základná sociálna ochrana**⁽¹²⁾. Ďalej sa ako priorita musí opätovne potvrdiť **dôstojná práca**, ktorá bola začlenená po revízii v roku 2006, ako i naliehavá potreba opätovne uznať **rozvoj poľnohospodárstva** za centrálny prvok boja proti chudobe.

Táto revízia, ktorá bude iba prvým štádiom prípravy budúceho globálneho programu, môže byť základom zblížovania uvedených dvoch programov. Treba však uznať súčasné napätie a neistotu medzi snahou o dosiahnutie „ideálneho“ programu a reálnymi „možnosťami“.

1.4.8 Výbor navrhuje, aby sa v rámci revízie rozvojových cieľov tisícročia uplatnil pri **zraniteľných krajinách alebo krajinách postihnutých konfliktami špecifický prístup rozvoja**, pričom hlavnými cieľmi stanovenými pre tieto krajiny bude obnova inštitúcií v záujme toho, aby sa v rámci úsilia o zavedenie správy vecí verejných najskôr zabezpečila **bezpečnosť a spravodlivosť v blízkosti miesta bydliska**.

2. Využiť skúsenosti s rozvojovými cieľmi tisícročia

2.1 **Trvalý charakter Miléniovej deklarácie.** Deklarácia si v plnej miere zachováva svoju politickú a symbolickú hodnotu paktu, ktorým všetky krajiny, či už bohaté alebo chudobné, **spečatili svoj záväzok na obdobie po roku 2015**. Deklarácia musí zostať základom budúceho programu, ktorý stanovuje hlavné výzvy a základné hodnoty, ktorými sa musia riadiť medzinárodné vzťahy v 21. storočí: mier, bezpečnosť a odzbrojovanie, ochrana nášho spoločného prostredia, ľudské práva, demokracia a dobrá správa vecí verejných, ochrana zraniteľných skupín a riešenie špecifických potrieb Afriky, právo na rozvoj a potreba vytvoriť prostredie priaznivé pre rozvoj. Deklaráciou sa už zaviedlo jasné prepojenie medzi jednotlivými rozmermi udržateľného rozvoja v odpovedi na vyhlásenie z Ria z roku 1992.

2.2 Napriek **nejednoznačnej bilancii** prispeli rozvojové ciele tisícročia vďaka svojej jednoduchosti a zrozumiteľnosti k zvyšovaniu povedomia a k mobilizácii verejnej mienky v rozvinutých krajinách. Zatiaľ však nie je isté, či sa táto podpora verejnej mienky skutočne premietla do zvýšenia objemu pomoci, účinného boja proti korupcii, zmeny orientácie na najzaostalejšie krajiny, alebo či sa dokonca prispôbila krajinám, v ktorých prebieha vojnový konflikt alebo ktoré sú vystavené vnútorným konfliktom.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Obchod a potravinová bezpečnosť“, spravodajca: Mario Campli, pomocný spravodajca: Jonathan Peel, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 1 – 9.

⁽¹⁰⁾ Post-2015, global action for an inclusive and sustainable future, správa EÚ o rozvoji na rok 2013.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Prepojiť ‚energetické ostrovy‘ EÚ: rast, konkurencieschopnosť, solidarita a udržateľnosť na vnútornom energetickom trhu EÚ“, spravodajca: Pierre-Jean Coulon, Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 9 – 15.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Sociálna ochrana v rozvojovej spolupráci Európskej únie“, spravodajca: José María Zufiaur, Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 82 – 86.

2.3 **Územné celky, nerovnosť a chudoba.** V súvislosti s ukazovateľom chudoby má výbor výhrady k používaniu príjmu nižšieho než 1,25 USD na deň, ktorý sa používa na určenie zmiernenia extrémnej chudoby, a k používaniu národných priemerov. Tieto nástroje zakrývajú hlboké **vnútorné rozdiely** vo vnútri spoločnosti danej krajiny, ako i **územné rozdiely**, a to predovšetkým na úkor vidieckeho obyvateľstva, ktoré by malo mať možnosť zostať na vidieku a prostredníctvom **rozvoja vidieka** prijať časť demografického rastu v budúcich desaťročiach. **Zle kontrolovaná urbanizácia** na druhej strane zhoršuje a podnecuje rastúcu chudobu v mestách a vyžaduje si kvalitatívnejšie analýzy.

2.4 **Rodová rovnosť** je naďalej základnou podmienkou akejkolvek zmeny⁽¹³⁾, nielen vzhľadom na situáciu žien, ale tiež preto, že je príčinou všetkých ostatných foriem nerovnosti a znásobuje ich dôsledky. Stratégie zamerané na nediskrimináciu, to znamená **práva žien**, majú zásadný význam pre premenu našej spoločnosti. Prínos žien k mieru, rozvoju, hospodárskej činnosti a bezpečnosti je významným kladom budúceho programu. Tieto hodnoty musia uznať všetci, tak muži, ako i ženy.

2.5 **Kvantitatívne výsledky a metodologické nástroje.** Aktualizovaný plán realizácie musí stanoviť relevantné ciele a ukazovatele pokroku. Pravidelné uverejňovanie monitorovacích správ o rozvojových cieľov tisícročia umožnilo poukázať na zásadné výsledky a nedostatky. **Kvalita hodnotení je pre túto metódu riadenia prostredníctvom cieľov rozhodujúca.** Budúci program si vyžiada zlepšenie a harmonizovanie národných štatistických nástrojov týkajúcich sa najmä údajov o pohlaví a osobách so zdravotným postihnutím. Musí sa preto zlepšiť registrácia obyvateľstva a musia sa vykonávať **kvalitatívne prieskumy** najmä v oblasti vzdelania.

2.6 **Nad rámec HDP.** Ukazovatele udržateľného rozvoja⁽¹⁴⁾, ktoré definujú kvalitu života, budú musieť namiesto jedného súhrnného ukazovateľa zahŕňať **tabuľku s obmedzeným počtom ekonomických, sociálnych a environmentálnych ukazovateľov.** Doplňujú ukazovateľ HDP o ďalšie ukazovatele je možné na medzinárodnej úrovni, ako je to v prípade definície najmenej rozvinutých krajín, ktorá spája kritérium omeškania ľudského rozvoja a kritérium hospodárskej zraniteľnosti alebo v prípade ukazovateľa ľudského rozvoja a najnovšie v prípade ukazovateľa nerovností, ktorý bol vytvorený v rámci Rozvojového programu Organizácie Spojených národov.

Aby sme preklenuli priepasť medzi hospodárskou politikou, kvalitou života a sociálnym pokrokom, mali by sme sa opierať

⁽¹³⁾ Rovnosť mužov a žien/rodová rovnosť? v rozvojovej politike EÚ na obdobie rokov 2010 – 2015.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Viac ako HDP – zapojenie občianskej spoločnosti do postupu stanovovania doplnkových ukazovateľov“, spravodajca: Stefano Palmieri, Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 14 – 20.

o **ukazovatele, ktoré budú dopĺňať ukazovateľ HDP.** Nový prístup si vyžaduje stanovenie zložiek pokroku začlenením sociálneho a environmentálneho rozmeru do národných štatistík, používanie zložených ukazovateľov a vytvorenie hlavných ukazovateľov. Chýbajúcim článkom reťazca je však **vytvorenie nástrojov na meranie účinnosti a zodpovednosti**, ktoré sú nevyhnutné na prepojenie politických a rozpočtových rozhodnutí s výkonnosťou ukazovateľov. Meranie kvality života a pokroku nie je výlučne technický problém. Samotná koncepcia kvality života ukazuje spoločné prioritné oblasti a základné hodnoty danej spoločnosti. Jedným zo spôsobov, ako pokračovať vo výbere ukazovateľov, je zapojiť do akademických prác občanov a organizácie občianskej spoločnosti s cieľom definovať tieto ukazovatele a posúdiť ich vhodnosť.

2.7 Orgány verejnej moci, ústredné orgány a miestne samosprávy sú zodpovedné za zabezpečenie účinnej **základnej sociálnej ochrany**, ktorá umožňuje čeliť vážnym životným situáciám, najmä v oblasti zdravia a zdravotného postihnutia, dôchodku a nezamestnanosti. Organizácie občianskej spoločnosti (odborové zväzy, mimovládne organizácie, nadácie, vzájomné poisťovne, družstvá, malé a stredné podniky, rodinné združenia alebo združenia spotrebiteľov) môžu na základe zmluvnej dohody spolupracovať s orgánmi verejnej moci, aby sa rozhodujúcim spôsobom podieľali na plánovaní, sledovaní a poskytovaní služieb a získavali od štátu pomoc, najmä v prípade najmenej rozvinutých krajín.

3. Ľudské práva, zapojenie občianskej spoločnosti, demokratizácia a zmluvné vzťahy/partnerstvá medzi aktérmi ako ústredný prvok programu po roku 2015

3.1 **Demokratizácia a ľudské práva ako základný predpoklad prechodu na inkluzívne spoločnosti a udržateľné hospodárstva.** Trvalá podpora úsilia o dosiahnutie väčšej demokracie je naďalej najlepšou cestou k transparentnej spoločnosti, ktorá sa zodpovedá svojim občanom. V otvorenej spoločnosti 21. storočia nie je možné dosiahnuť žiadne veľké zmeny bez **účasti, súhlasu, podpory a spoločnej zodpovednosti zainteresovaných aktérov.** V súvislosti s finančným nástrojom na podporu demokracie a ľudských práv a oznámením Komisie o úlohe občianskej spoločnosti v oblasti rozvoja výbor víta, že sa prikladá väčší význam vzniku nezávislej občianskej spoločnosti⁽¹⁵⁾, čo umožní bojovať proti **všetkým druhom korupcie**, zaistiť verejnú kontrolu, zapojiť hospodárskych aktérov do posudzovania vplyvu a monitorovania obchodných dohôd, a posilniť schopnosť ochrancov práv žien reagovať alebo podporovať ochrancov životného prostredia.

3.2 **Transparentnosť a zodpovednosť v partnerských krajinách ako základy budúceho programu.** Rozvojové ciele tisícročia a nadväzujúci **program účinnej pomoci** (zásady z Paríža, Akkry, Busanu) prispeli k posilneniu zodpovednosti

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza nástroj financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete“, spravodajca: pán Iuliano, Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 81 – 83.

v partnerských krajinách a zohľadneniu špecifických podmienok zraniteľných štátov. Ak sa však majú odstrániť hlavné nedostatky v oblasti spolupráce, budúci program musí umožniť krajinám prijímajúcim pomoc stať sa aktérmi s rovnoprávnym postavením, ako majú krajiny poskytujúce pomoc. Bude predovšetkým treba osobitne zohľadniť situácie, ako sú **vnútorné konflikty alebo vojnové konflikty a zraniteľnosť spôsobená prírodnými katastrofami** tak, že sa pre tieto krajiny navrhnú špecifické riešenia na základe predbežných prioritných cieľov, ktorými bude obnova inštitúcií a zaručenie bezpečnosti, politickej ochrany a spravodlivosti.

3.3 Spolupráca medzi spoločnosťami a zhodnotenie rozsiahlych kontaktov medzi medzinárodnými aktérmi a sieťami. Prístup založený na účasti viacerých strán vedie partnerov zo severu a z juhu pôsobiacich v oblasti rozvoja k tomu, aby prekročili tradičný diplomatický rámec medzivládnych záväzkov. Vízia, ktorá počíta s väčšou účasťou občianskej spoločnosti, sa zakladá **na zmluvných vzťahoch alebo formálnych partnerstvách prostredníctvom zmlúv o cieľoch a prostriedkoch medzi jednotlivými aktérmi.** Na to je potrebné, aby sa už v štádiu prípravy cieľov, ale tiež pri ich realizácii a sledovaní lepšie zohľadnili iniciatívy miest a miestnych samospráv (siete zelených miest, hnutie transformujúcich sa miest), ako i iniciatívy organizácií občianskej spoločnosti (nevládna diplomacia ako summit v Riu de Janeiro), rôznych podnikov (obchodná sféra ako napr. sieť zodpovedných podnikov alebo sociálneho hospodárstva), medzinárodných **odborových konfederácií** (kľúčoví aktéri pre dosiahnutie cieľa v oblasti dôstojnej práce) alebo univerzity a výskumné centrá. Výbor odporúča, aby sa v budúcom programe uznali a podporovali zmluvné dohody medzi súkromnými partnermi, verejnými partnermi a partnerskými združeniami a aby sa pritom nezabudlo na množstvo medzinárodných iniciatív v oblasti solidarity pochádzajúcich od samotných občanov. **Rovnocenné zapojenie rôznych aktérov** je kľúčovou podmienkou účinnejšej a inkluzívnejšej správy vecí verejných, ktorá prihliada na názory najchudobnejších.

3.4 Výbor preto podobne ako mnoho iných pozorovateľov odporúča uskutočniť **zásadné zmeny v oblasti správy vecí verejných a demokratických inštitúcií**, aby partnerské krajiny vo väčšej miere zodpovedali za svoje vlastné národné stratégie rozvoja. Rozvojové ciele tisícročia umožnili **občianskej spoločnosti v niektorých rozvojových krajinách** upevniť svoje postavenie aktéra alebo namietať proti rozhodnutiam vlády týkajúcim sa investícií a verejných výdavkov. Budúci inkluzívnejší program musí zabezpečiť väčšiu účasť občianskej spoločnosti na príprave strategických dokumentov zameraných na zníženie chudoby a vznik inovatívnych riešení v oblasti dôstojnej práce alebo sociálnej ochrany, a zároveň nadobudnutie **odborných vedomostí a schopností v oblasti plánovania**, čo sú predpoklady pre lepšiu správu vecí verejných v štátoch. Výbor odporúča, aby sa časť pomoci určená obchodu zamerala na posilnenie **kapacít sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti** pôsobiacich v oblasti obchodu v záujme toho, aby prispeli k začleneniu obchodu a bezpečnosti potravín do ich národnej stratégie rozvoja.

4. Nové základy širokého konsenzu v záujme zmeny vývoja smerom k udržateľnému rozvoju

4.1 Svetová správa vecí verejných a verejné environmentálne, sociálne a hospodárske statky. Keďže statky alebo služby, ako je vzduch, voda, oceány, ekosystémy, dôstojná práca, sociálna ochrana, potravinová bezpečnosť alebo obchodné pravidlá, sa týkajú celej planéty, v tomto oznámení sa označujú za „základné piliere života“ a uvádzajú sa v jeho prílohe. Svetové verejné politiky zamerané na tri rozmery udržateľného rozvoja budú musieť tieto svetové verejné statky ⁽¹⁶⁾ začleniť do programu po roku 2015. Hoci je nevyhnutné sa nimi zaoberať v koordinovanom celosvetovom rámci, musia sa podporiť predovšetkým medzinárodnými zmluvnými záväzkami, financovaním a opatreniami na národnej úrovni, ktoré sa však budú realizovať prostredníctvom veľkého počtu kolektívnych a individuálnych činností skôr na miestnej úrovni.

4.2 Rôzne zdroje svetového financovania prispôbené zmene vývoja do roku 2050. Podľa odhadov Organizácie spojených národov by pre udržateľné riešenie chudoby a naliehavých potrieb v oblasti životného prostredia bolo potrebných každoročne 800 miliárd EUR, čo predstavuje 1,5 % svetového HDP. **Pomoc štátu určená na rozvoj môže pokryť iba 10 % až 15 %** týchto nevyhnutných medzinárodných finančných prostriedkov. Potrebné budú preto ďalšie domáce a medzinárodné zdroje. V rámci budúceho oznámenia o finančných zdrojoch sa bude treba vážne zaoberať otázkou medzinárodných fiškálnych zdrojov, ktoré umožnia transparentným a predvídateľným spôsobom získať finančné prostriedky nevyhnutné na odstránenie chudoby, zachovanie životného prostredia a správu svetových verejných statkov. Inovatívne financovanie a daň z finančných transakcií, ktoré sú predpokladom takejto politiky, by sa mali prioritne vyčleniť na tieto globálne výzvy. Okrem toho získavanie fiškálnych zdrojov na národnej úrovni a usmerňovanie **prevodu finančných prostriedkov migrantov** do produktívnej činnosti je nevyhnutnou podmienkou dosahovania cieľov stanovených na miestnej úrovni.

4.3 Viac pracovných miest v ekologickom a inkluzívnom hospodárstve. Súčasný spomalenie hospodárstva a jeho hlboký dosah na zamestnanosť a podniky vážne ohrozuje plnenie rozvojových cieľov tisícročia v roku 2015. Kríza by však mohla byť príležitosťou na väčšiu mobilizáciu v prospech ekologického hospodárstva vedúcu k zmene vývoja smerom k udržateľnému rozvoju. **Globálny pakt o pracovných miestach Medzinárodnej organizácie práce** je v tomto ohľade novým nástrojom, ktorý má urýchliť vznik pracovných miest tým, že bude stimulovať dopyt po pracovnej sile a kvalifikáciách, stanovuje základnú sociálnu ochranu na svetovej úrovni a prostredníctvom národného plánu pre dôstojnú prácu začleňuje neformálny sektor.

4.4 Svetové poľnohospodárstvo bolo v rámci plnenia rozvojových cieľov tisícročia zvlášť opomenuté medzinárodnými inštitúciami. Je absolútne nevyhnutné obnoviť rovnováhu investícií vytvárajúcich pracovné miesta v rodinných a ekologických poľnohospodárskych podnikoch.

⁽¹⁶⁾ V prílohe oznámenia je uvedená klasifikácia hlavných svetových verejných statkov.

4.5 **Úloha podnikov v období príprav výročnej správy o udržateľnosti.** Súkromný sektor je v Organizácii spojených národov zastúpený platformou „Global Compact“, ktorá vznikla v roku 2000 s cieľom vytvoriť zo **sociálnej zodpovednosti podnikov nástroj slúžiaci na plnenie rozvojových cieľov tisícročia**. Platforma v súčasnosti združuje 8 700 podnikov pôsobiacich v 130 krajinách, ktoré prijali záväzky v oblasti pracovných práv, ľudských práv, životného prostredia a boja proti korupcii. Dobrovoľné záväzky ako plnenie rozvojových cieľov tisícročia na úrovni podnikov môžu zohrávať významnú úlohu v subdodávateľských reťazcoch. Výbor sa domnieva, že iniciatívy zamerané na ekodizajn, ekologickú výrobu alebo spravodlivý obchod, ako i iniciatívy zamerané na hospodárne využívanie prírodných zdrojov sú inovatívne riešenia na dosiahnutie cieľov v oblasti udržateľného rozvoja⁽¹⁷⁾. Výbor preto navrhuje, aby sa implementovalo odporúčanie obsiahnuté vo vyhlásení z konferencie Rio+20, na základe ktorého majú podniky predkladať výročnú správu o svojej udržateľnosti podobným spôsobom ako v prípade finančnej správy.

5. Udržateľný hospodársky rozvoj: zodpovednosť a posilnenie úlohy súkromných aktérov

5.1 Napriek snahám o návrat k protekcionizmu na začiatku krízy sa medzinárodný systém všeobecne vyhol restriktívnym obchodným praktikám. Patová situácia vo **viacstranných rokovaniach o rozvoji** však vyvoláva hlbokú nespokojnosť, pokiaľ ide o rozdielne záujmy rozvojových krajín. Najväčší zisk z rastúceho obchodu majú **rýchlo sa rozvíjajúce krajiny**, hoci nerovnosti vo vnútri týchto krajín sa prehlbujú. Výnimkou je niekoľko krajín, ako napr. Brazília, a to vďaka redistribučným politikám a boju proti chudobe.

5.2 Otvorenie obchodu však neprineslo očakávané výsledky v mnohých rozvojových krajinách disponujúcich poľnohospodárskymi produktmi a surovinami z dôvodu neexistujúcej diverzifikácie, transformácie a **infraštruktúry**. Výbor vyjadruje poľutovanie nad zablokovaním dohôd o hospodárskom partnerstve s krajinami AKT. Výbor poukazuje na to, že **preferenčný prístup**⁽¹⁸⁾, ktorý EÚ poskytuje najmenej rozvinutým krajinám, priniesol iba veľmi slabé výsledky rovnako ako využívanie **pomoci určenej obchodu**, čo predstavuje čoraz významnejší model viacstrannej spolupráce. EHSV odporúča, aby sa **uľahčoval obchod**, ktorý bol už dohodnutý s týmito krajinami v rámci Svetovej obchodnej organizácie a aby sa podporovalo všeobecné otvorenie obchodu rýchlo sa rozvíjajúcich krajín s najmenej rozvinutými krajinami bez ciel a kvót.

5.3 EHSV navrhuje, aby EÚ začlenila zásady **práva na výživu**⁽¹⁹⁾ do štruktúry svojich obchodných politík a iniciovala vhodné konzultácie v rámci Svetovej obchodnej organizácie a s ostatnými dôležitými obchodnými partnermi, aby sa tieto zásady stali neoddeliteľnou súčasťou viacstranných a dvojstranných obchodných politík. EHSV ďalej navrhuje liberalizovať environmentálne statky a služby nezávisle od dohody z Dauhy a uľahčiť transfer ekologických technológií do dvojstranných obchodných dohôd⁽²⁰⁾.

5.4 Hospodárske subjekty ale tiež infraštruktúra sa musia zamerať na udržateľný rozvoj. Z tohto dôvodu predstavuje **realizácia infraštruktúry**⁽²¹⁾ a **výmenných sietí** katalyzátor zahraničných investícií, podpory rozvoja malých a stredných podnikov, podpory spracovateľského priemyslu a rozvoja elektronického obchodu.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Štúdiá Concord: Prínos súkromného sektora k rozvoju, december 2012.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa uplatňuje systém všeobecných colných preferencií“, spravodajca: Jonathan Peel, Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 82 – 88.

⁽¹⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Obchod a potravinová bezpečnosť“, spravodajca: Mario Campli, pomocný spravodajca: Jonathan Peel, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 1 – 9.

⁽²⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Medzinárodný obchod a klimatické zmeny“, spravodajkyňa: Evelyne Pichenot, Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 15 – 20.

⁽²¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Stratégia vzťahov EÚ – Afrika“, spravodajca: Gérard Dantin, Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 148 – 156.